Mitä sormisuola oikeasti tarkoittaa?

Kielenkiintoista

Jyväskylän yliopiston Kielikampuksen asiantuntijat vastaavat lukijoiden kysymyksiin.

K Olen aikoinani oppinut koulussa, että jotkut sanat elvät taivu. Ehkäpä olen tippunut kelkasta tai sitten sanoja taivutellaan miten sattuu. Jopa toimittajat syyllistyvät tällaiseen. Miten on esimerkiksi seuraavien sanojen kohdalla? Enää, kauan, paljon. Niitä käytetään usein muodossa: enään, kauaa, paljoa. Mitä sanoo kielipoliisi?
Martta

V Kirjoittaja ei mainitse, milloin hän on koulunsa käynyt. Kielenhuollon suositukset muuttuvat varoen, mutta yleensä sallivampaan suuntaan: hyväksytään enemmän vaihtelua ja vaihtoehtoisia ilmaisutapoja. Tiukan kielipoliisin sijaan on tullut lempeä kielenhuoltaja tai -ohjailija.

Martta on kuitenkin pysynyt kelkassa kahden esimerkkisanansa kanssa. Sekä "enään" että "kauaa" ovat yhä virheellisiä tai ainakin normitettuun yleiskieleen kuulumattomia muotoja. Esimerkiksi tänä vuonna päivitetty *Kielitoimiston sanakirja* ei suosita sanaa "kauaa" käytettäväksi, eikä kirjassa edes mainita sanaa "enään". **Terho Itkosen** *Uuden kielioppaan* mukaan "ei kauaa" on länsisuomalaista puhekieltä.

"Paljoa" on sen sijaan mahdollinen kielteisissä lauseissa "paljon"-sanan rinnalla. Kielitoimiston sanakirjan mukaan voidaan kirjoittaa joko "se ei maksa paljon" tai "se ei maksa paljoa". Mitään kovin modernia vapaamielisyyttä tämä ei ole, sillä kahtalaisuus on hyväksytty jo *Nykysuomen sanakirjassa*, jonka käsikirjoitus on tehty vuosina 1948–1950. Siinä on esimerkki "Paljon [tai paljoa] ei minulla ole kertomista".

Vesa Jarva
Kirjoittaja on suomen kielen yliopistonlehtori kielten laitoksella.

K Mitä termi sormisuola oikeasti tarkoittaa?
Kulinaristi

V Mitä ihmeellistä ja uutta sormisuolassa on? Onhan suolaa aina ennenkin osattu laittaa ruokaan sormin, kuten ilmaisu "hyppysellinen suolaa" kertoo.

Muodikkaan sormisuolan historia juontaa juurensa Ranskaan, jossa se tunnetaan nimellä fleur de sel, sananmukaisesti "suolankukka". Suolankukka on ohut suolakerros, joka kesäkuukausina sopivissa olosuhteissa muodostuu suola-altaiden pinnalle. Sana fleur tarkoittaa tässä ylintä ja myös hienointa osaa jotakin (vrt. suom. kerma).

Suolankukka sisältää runsaasti hivenaineita, ja kulinaristien mielestä se tuo eräiden ruokien makua esille erityisen hienostuneesti.

Suomeen saapuessaan suolankukka muuttui sormisuolaksi muun sopivamman termin puuttuessa. Vaikka kotoinen termi ei vastaa alkuperäistä termiä (nykyään Suomessa myydään sormisuolana jopa Himalajan kristallisuolaa), se on silti toimiva ja selvästi läpinäkyvämpi kuin "suolankukka". Ehkä jotkut ihmiset kokevat todella, että suolan levittämisessä sormin on jotakin alkukantaista aitoutta tai kauneutta, joka vain korostaa makunautintoa.

Jean-Michel Kalmbach
Kirjoittaja on dosentti ja ranskan kielen lehtori kielten laitoksella.

Sinulla on nyt mahdollisuus jakaa mieltäsi askarruttavia kysymyksiä kanssamme mm. kieleen, kielenkäyttöön, kielenoppimiseen, kielenopetukseen, kielipolitiikkaan, monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen liittyvistä aiheista. Lähetä kysymyksesi omalla nimellä tai nimimerkillä varustettuna osoitteeseen: kielikampus@jyu.fi tai Kielikampus PL 35 (P) 40014 Jyväskylän yliopisto.